

CAP27-VALMISTELUN MAASEUTUTYÖRYHMÄ

Tiistai 9.4.2018 klo 13:00-16:00;

Läsnäolijat:

Taina Vesanto, pj, Maa- ja metsätalousministeriö
Sanna Sihvola, varapj, Maa- ja metsätalousministeriö
Laura Jänis, Maa- ja metsätalousministeriö
Juuso Kalliokoski, Maa- ja metsätalousministeriö
Anne Vainio, Maa- ja metsätalousministeriö
Jarno Virta, Maa- ja metsätalousministeriö
Hanna-Mari Kuhmonen, Työ- ja elinkeinoministeriö
Jyri Inha, Valtiovarainministeriö
Sonja Pyykkönen, Ympäristöministeriö
Raisa Ikonen, Ruokavirasto
Reijo Martikainen, Ruokavirasto
Teemu Hauhia, Maaseutuverkosto (Ruokavirasto)
Ritva Rintapukka, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Annukka Mäkinen, Kuntaliitto
Marko Mäki-Hakola, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry
Heikki Huhtanen, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry
Annika Öhberg, SLC
Tuomas Perheentupa, Suomen Kylät ry
Hannemari Niemi, Suomen Elinkeino- ja Kehitysyhtiöt SEKES ry / Into Seinäjoki Oy
Eliisa Vesisenaho, Pirkan Helmi ry
Marianne Selkäinaho, siht., Maa- ja metsätalousministeriö
Leena Anttila, siht., Maa- ja metsätalousministeriö

Hilkka Vihinen, pysyvä asiantuntija, Luonnonvarakeskus LUKE
Eero Pehkonen, pysyvä asiantuntija, Maa- ja metsätalousministeriö
Maija Heinonen, Maa- ja metsätalousministeriö
Sirpa Karjalainen, Maa- ja metsätalousministeriö

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen

Puheenjohtaja Taina Vesanto avasi kokouksen klo 13:00. Kokouksen asialista hyväksyttiin.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja oli hyväksytty kirjallisesti ennen kokousta.

3. CAP –valmistelun tilannekatsaus

Sanna Sihvola ja Taina Vesanto kertoivat CAP27-valmistelun ajankohtaisista asioista. CAP-asetusten käsittely on edennyt neuvoston työryhmissä. Parhaillaan on käsittelyssä erityisesti vihreä arkkitehtuuri ja indikaattorit. Suomessa valmistaudutaan tulevaan puheenjohtajuuskauteen. Komissio kertoi puheenvuorossaan maaseutujohtajien kokouksessa maaliskuussa Romaniassa, että se edellyttää jäsenvaltioilta fokusointia CAP-suunnitelman tekoon. Siirtymäkausi ei ole komissiolle ensisijainen vaihtoehto, mutta komissiolla on siihen valmiudet, mikäli siirtymäkausi tarvitaan.

EU:n monivuotisten rahoituskehysten valmistelu etenee melko hitaasti. Se kuitenkin ratkaisee, paljonko varoja tulee olemaan käytettävissä seuraavalla rahastokaudella.

MMM on pyytänyt ELY-keskuksilta alueiden painotuksia tulevaan CAP-suunnitelmaan 15.4. mennessä. Tuloksia käsitellään maaseututyöryhmän seuraavassa kokouksessa. Ota kantaa-kyselyn vastausaikaa on jatkettu 30.4.2019 asti. Myös ympäristövaikutusten arvioinnin lähtökohtien kommentointimahdollisuus jatkuu 30.4. asti.

4. Kansallinen valmistelu

Maaseututyöryhmän yhteenveto strategiaryhmälle

Taina Vesanto muistutti, että työryhmän tehtävänä on tehdä esitykset strategiaryhmälle sen tehtäväalaan kuuluvista ratkaistavista asioista. Esitysten pohjana ovat mm. asetusluonnokset, Suomen kannat sekä se, miten EU-rahojen väheneminen tulevalla kaudella vaikuttaa tehtäviin valintoihin.

Keskustelussa nostettiin esiin mm. seuraavia asioita:

- Ovatko alueiden painotukset mukana tulevissa valinnoissa? CAP-suunnitelman valmistelun vahvuutena alueiden näkökulmasta on hyvä alueiden osallistaminen.
- Digityöpajassa nostettiin esiin toimivien laajakaistayhteyksien merkitys maaseudun palveluiden kehittämässä ja yritystoiminnassa.
- Työryhmän esitykset pitäisi jäsenellä mm. sen mukaan, onko asiassa jo määritelty kansallinen tavoitetilä, tulee mahdollisesti jokin asiaan liittyvä kirjaus tulevaan hallitusohjelmaan ja miten tarpeet ja niiden priorisointi suhteutetaan EU:n tulevaan rahoitusratkaisuun.
- Koska EU-varat todennäköisesti tulevat vähenemään, pitäisi maaseudun tarpeisiin pystyä hyödyntämään myös muita rahoituslähteitä.
- Vähennys tulee kohdistumaan erityisesti II-pilariin, joten sen rahoitus tulisi priorisoida uudelleen ja sen jälkeen pohtia mahdollisuuksia muiden rahoituslähteiden käyttöön.
- Maaseudun yritystukien rahoitusmahdollisuuksista on tekeillä selvitys yhdessä TEM:n ja Business Finlandin kanssa. Myös rahoitusvälineiden käyttöönottoon on painetta ja asiasta järjestetään erillinen työpaja toukokuussa.
- Yritystuet eri osa-alueineen kannattaisi käsitellä yhtenä kokonaisuutena, samoin maaseudun kehittämiseen liittyvät toimet.
- Pitäisi myös linjata, mitä interventioita otetaan seuraavalla rahoituskaudella käyttöön ja jätetäänkö joitain käyttämättä.
- Tarpeisiin suhteutettuna käyttöön tulisi ottaa kaikkein vaikuttavimmat interventiot,
- Onko Leader-toimintatavan lähtökohtana edelleen koko maan kattavuus? Onko strategiaryhmä ottanut tähän kantaa?
- Leader-valmistelun lähtökohtana tulisi olla kysymys, miten saadaan CLLD-malli (monirahastoinen paikallislähtöinen kehittäminen) toiminnan perustaksi.
- Itä-Suomen yliopisto on tekemässä TEM:lle selvitystä kaudella 2014-2020 käytössä olleesta ”kansalaistoimijalähtöinen kehittäminen kaupungeissa” toimintamallista rakennerahastoissa. Selvitys valmistuu toukokuussa.
- Yhteisöllisiä hankkeita ei tällä hetkellä voi rahoittaa Yhteistyö-toimenpiteestä eikä valtakunnallisena hankkeena. Tämä pitää korjata seuraavalla rahastokaudella. Yhteistyö-toimenpidettä pitäisi hyödyntää mahdollisimman kokonaisvaltaisesti.

Tarveanalyysien käsittely

Leena Anttila kertoi, että edellisessä kokouksessa pidetyn SWOT-työpajan esitykset on kirjattu tarveanalyysiluonnoksen lukuun 2.8. (Työllisyyden, kasvun, sosiaalisen osallisuuden ja paikallisen kehittämisen edistäminen maaseutualueilla). Tarveanalyysin käsittelyä jatketaan työryhmässä sen jälkeen, kun alueiden painopisteet on toimitettu ja kirjattu osaksi analyysia. Myös komissiolta saadut epäviralliset kommentit sekä Ahvenanmaan painopisteet kirjataan osaksi tarveanalyysia ennen seuraavaa työryhmän käsittelyä.

Työryhmien tilannekatsaukset

Markkinatyöryhmä/ EU:n laatujärjestelmien kehittäminen

Maija Heinonen/ MMM kertoi maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden nimisuojausjärjestelmästä, menekinedistämisestä ja tuottajaorganisaatioista sekä tarpeista näiden kytkemiseksi osaksi tulevaa CAP-suunnitelmaa. Suomessa on vain muutamia nimisuojujattuja tuotteita, kun niitä koko EU:ssa on yli 3000, erityisen paljon suojattuja tuotteita on Etelä-Euroopassa. Yhteistyöhankkeiden avulla voitaisiin edistää myös suomalaisten tuotteiden suojausta ja tuottajaorganisaatioiden perustamista. Aiemmin Suomessa ei ole nähty erityistä tarvetta perustaa tuottajaorganisaatioita, mutta tulevaisuudessa voisi olla tarvetta tukea näiden perustamiseen liittyvää tiedotusta, koulutusta ja neuvontaa.

Keskustelussa nostettiin esille mm. seuraavia asioita:

- Ruokapolitiikka ja viennin edistäminen kytkeytyvät luontevasti nimisuojausjärjestelmän käyttöön. Järjestelmän imagoa pitäisi hyödyntää paremmin suomalaisissakin tuotteissa.
- Nimisuojausjärjestelmä sopii paremmin Välimeren maiden ruokakulttuuriin. Olisi hyvä, jos järjestelmän kriteereihin voisi vaikuttaa siten, että se sopisi paremmin myös Suomen tuotteille. Jos järjestelmä voidaan kytkeä matkailuun, sen vipuvaikutus olisi suurempi, sillä monille eurooppalaisille järjestelmä on tuttu. Pitäisi myös löytää suojattavaksi sellaisia suomalaisia tuotteita, joilla todella voitaisiin erottautua, esim. villiruoka.
- Erityispiirteitä suomalaisille tuotteille on mm. EU:n pohjoisin maatalousmaa, salmonellavapaus, arktisuus, villeys, nurmipainotteinen eläintuotanto. Hyvä esimerkki on kumina.
- Esim. marjoille kannattaisi hakea nimisuojausta. Suurempi lisäarvo kuitenkin saataisiin, jos suojataan pidemmälle jalostettuja elintarvikkeita, ei pelkkiä raaka-aineita.
- Nimisuojaukseen liittyviä koulutus- ja yhteistyöhankkeita on mahdollista rahoittaa jo tälläkin ohjelmakaudella. Asian tunnetuksi tekeminen edellyttää myös tiedotusta, niin että toimijat alueilla aktivoituvat.

Leader-työpajat

Laura Jänis kertoi viimeisimmästä Leader-työpajasta, joka koski toimintarahaa määrää ja varautumisen keinoja rahoituksen mahdolliseen vähenemiseen tulevaisuudessa. Vaihtoehtoja voisi olla mm. Leader-ryhmien koon suurentaminen (siellä missä se on mahdollista ottaen huomioon Leader-toiminnan paikallislähtöisyys), hallinnon keventäminen (mm. yksinkertaiset kustannusmallit) ja monirahastoinen Leader-toiminta. Tavoitteena on, että MMM ja TEM lähettävät tulevan kauden CLLD-toiminnasta ohjekirjeen Leader-ryhmille keuhällä 2019. Varsinainen haku järjestetään vasta myöhemmin, kun EU-tason valmistelu on edennyt riittävästi ja kansalliset ratkaisut CLLD:stä on tehty kaikkien rahastojen osalta.

Keskustelussa otettiin esille mm. seuraavia asioita:

- Leader-ryhmien pitäisi rakentua maakuntien reuna-alueille. Varat pitäisi kohdentaa mieluiten heikommin menestyville alueille ja karsia hyvin menestyviltä alueilta.
- Myös Uudellamaalla on taantuvia maaseutualueita.
- Varojen vähetessä yhteistyötä tulee lisätä. CLLD on kannatettava ja muiden rahastojen hyödyntäminen tarpeen. Tietojärjestelmien yhteensovitus ei saa olla tässä rajoittava tekijä, esim. Hyrrää käytetään jo nyt useassa eri ohjelmassa.
- Pitää olla rohkeutta rikkoa rajoja, jotta voi luoda jotain uutta.
- Muutoksen täytyy lähteä alueiden tarpeesta.

- Tilanne ei muutu nykyisestä, jollei ohjeistusta tule ylhäältäpäin.
- On hyvä, että tulee uusia ideoita, ne kannattaisi käydä läpi ennakoivasti asiantuntijoiden kesken.
- Voisi miettiä myös välineiden erilaistamista, esim. HAMA-alueilla ja kaupunkien läheisellä maaseudulla.
- Alueiden kehityksestä ja kehitysedellytyksistä on paljon tutkittua tietoa, joka kannattaa hyödyntää. Esim. toimiva kansalaisyhteiskunta vähentää yhteiskunnan haavoittuvuutta ja on edellytys yhteiskunnan toimivuudelle ja demokratialle. Leader-toiminta vastaa juuri tähän haasteeseen.
- Monirahastaisen Leader-toiminnan käyttöönotto voisi rikkoa keinotekoisia rajoja esim. kaupungin ja maaseudun välillä. Leaderin toiminta-alueet on kuitenkin syytä muodostaa alhaalta-ylös. Se on myös yksi Leader-toiminnan perusedellytyksistä.

Yritysrahoitustyöpaja

Juuso Kalliokoski esitteli yritystukien start-up –työpajan sekä Leader-yritystukityöpajan tuloksia. Keskustelussa nostettiin esiin seuraavia asioita:

- On positiivista, että Leader-toimijoille kehitetään omia yritystukivälineitä.
- Maaseudun tilanne, joustavuus ja muutokset on otettava huomioon. Nopeille ja pienimuotoisille yritystukivälineille on tarvetta.
- Pitää hakea joustavuutta, niin että hakijoilla on liikkumavaraa.
- Yritystuissa myös pienillä satsauksilla voidaan saada paljon aikaan. Yhteiskunnan muut tukijärjestelmät voivat myös estää yrittäjyyttä.

Osaamisen kehittämisen, innovaatioiden ja digitalisaation työpaja

Sirpa Karjalainen/MMM esitteli lyhyesti innovaatiotyöpajan tuloksia ja tulevaa AKIS-järjestelmää. AKIS on CAP-suunnitelmassa uusi kokonaisuus, joka nojaa paljon teknisen avun rahoitukseen. AKIS tarkoittaa koko innovaatioekosysteemin kehittämistä, sisältäen mm. yhteistyön, koulutuksen ja neuvonnan. Neuvonnalle tulee paljon uusia vaatimuksia uudella rahoituskaudella. Koulutuksen malleja ja muotoja pitää koko ajan uudistaa ja esim. digiosaamisen lisääminen on välttämätöntä. Tarvitaan enemmän ennakkointia tukevaa toimintaa. ”Innovation broker” –toimintaa tulisi myös kehittää. Viljelijät tarvitsevat lisää mahdollisuuksia osallistua tutkimuksen jalkauttamiseen, suunnitteluun sekä itse tekemiseen.

Muiden työpajojen käsittelyä jatketaan seuraavassa kokouksessa.

5. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

6. Seuraavat kokoukset

Seuraava kokous pidetään 15.5.2019 klo 13-16.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16:00.